Ч. 288 Субота 25 грудня 1899 (6 січня 1900). Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. свят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — З угорского сойму. — Угорска делеґация.—Анґлійско-трансвальска війна.)

Справа утвореня нового кабінету урядничого поступає наперед. Після вістий, які наспіли з Праги, має др. Кербер вже дня 9 с. м. обняти керму правительства в свої руки, по чім має бути скликана Рада державна. Коли би не удало ся довести до переведеня ческо-німецкої угоди, і колиб обструкция проявила ся на ново, то др. Кербер відважив би ся рішучий крок розвязаня Ради державної. Теки нового кабінету др. Кербера вже майже в цілости обсаджені, і то самими урядниками. Наміряють також покликати до кабінету міністра для Чехії, а то длятого, щоби мати посередника між правительством а ческим клюбом з огляду на язикову справу, котра має бути тепер остаточно рішена. Ческим міністром має стати секцийний шеф в міністерстві просьвіти, др. Резек. — З иншої сторони доносять: Наради делеґацийні мають розпочати ся д. 9 с. м. і в половині січня будуть покінчені; скликане парляменту наступить імовірно аж з початком лютого.

Угорска комісия фінансова в палаті послів ухвалила буджет міністерства віроісповідань і просьвіти. Підчас дискусиї заявив мін. просьвіти, що було би великим блудом, коли би в школах угорских не вчили чужих язиків. Признав також, що політика, яку ведуть Мадяри, відповідає законам. Дальше заявив міністер, що ужиє там всякої енерґії, де достереже які будь ворожі для держави тенденциї. Що-до шкіл румуньских в Кронштадті (в Семиграді), то між бесідником а презесом кабінету є одна думка а в найблизшім часї квестия тих шкіл буде полагоджена так, як сего вимагають справи Угорщини.

На вчерашнім засїданю войскової комісиї угорскої делеґациї спитав дел. Уґрон міністра війни, чи правда то, що: по перше правительство гадає о підвисшеню континґенту рекрутів, а по друге, що має бути утворений новий корпус армії, вкінци що Австро-Угорщина не має на случай війни достаточного числа официрів. — Міністер війни Кріґгаммер заявив у відповіди, що він так само як кождий инший міністер має що-до свого буджету деякі жаданя. Чи они коли виповнять ся, то питане, котре зависить від дуже многих обставин. Підвисшене континґенту рекрутів належить до законодавства. Міністер рішучо перечить поголоскам о мнимій недостачи официрів, на случай війни. Австрия має досить образованих і добре вправлених официрів. Вкінци замітив міністер, що на случай колиб вибухла війна, будуть предложені законодатним тілам закони, які правительство очевидно має вже на всякий случай приготовлені. На дальші питаня відповів міністер, що не може згодити ся на знесене другого року служби охотників. Відтак замкнено засїдане, а слїдуюче відбуває ся нині.

З побоєвища в Африці приходять лише короткі телеґрафічні вістки, з котрих годі що рішучого довідати ся. Ціла війна дійшла до дрібних нападів, в котрих раз Бури, то знов Анґлійці виходять побідоносно. О самій війні доносять до Лондона, що Бури займають що найважнійші позициї а навіть дістають поміч. Оногдашні вечірні дневники льондонскі дістали відомість з Дурбану, що корабель німецкий „Bundesrath" має на своїм помості 5 великих гармат, 50 бочок набоїв, 7000 сїдел і 180 вправних артилеристів, що хочуть дістати ся до Трансвалю на поміч Бурам. Корабель той приарештували Анґлійці перед заливом Деляґоа і завезли его до воєнного анґлійского порту Дурбан. На ту вість в Німеччині підняв ся великий крик. Зібрала ся зараз в Гамбурзі велика рада купців і властителів кораблів. Директор товариства, котрого власностию був корабель „Bundesrath", удав ся до німецкого міністерства заграничних справ, а ґр. Більов вислав до Льондона дуже поважну ноту. Ще більше негодоване настало, коли наспіла вість з полудневої Африки, що так само в заливі Деляґоа заарештували Анґлійці другий німецкий корабель: „Ганс Ваґнер". Але і в Америці обурені, бо Анґлійці забрали один корабель з мукою. Правительство американьске в письмі до правительства анґлійского заявило, що конфіската кораблів із сторони Анґлійців є неправна, тим більше, що Анґлія забирає з кораблів товари призначені для невтральних портів, та що узнала средства поживи, як пр. муку за контрабанду. Також один даньский корабель хотіли Анґлійці заарештувати на Атлянтийскім океані з причини, що віз муніцию, але мусіли его випусти-

---

5)

Бури і їх история.

(Після дра. Альфр. Ціммермана, К. Биттхера і др., зладив К. Вербин.)

(Конець).

Так отже вишукали собі Бури вже четвертий раз нову вітчину і основали під проводом Преторіюса, Потґітера, Кріґера і Прінслю в спілці з немногими товаришами, що вже давнійше були сюди зайшли, спершу три малі републики: північну, зі столицею Ваккерстром, пізнійше Ліденбурґ, західну з Рустенберґом і полудневу з Почевстромом. Пізнійше сполучили ся всї ті три републики в одну велику, теперішну: „Полудн.-африканьску републику". Край сей був так великий як теперішні Пруси.

Ледви що Бури осїли в Трансвалю, як вже й знову щезла їх надія, що будуть могли жити собі спокійно і бути панами в своїй хаті. Анґлійский ґубернатор, сер Джордж Напіер (Napier) не дав їм і там спокою; він вислав за ними проклямацию, в котрій заявив їм, що они і там не позбули ся верховної власти Анґлії, бо британьска власть судейска сягає аж до 25-го степеня полудневої ширини. Тогди одна часть Бурів в полудневім Трансвалю сіла зараз на коні, та повандрувала дальше на північ. Остаточно осїли они в Завтпансберзі (Zoutpansberg), і живуть там до нинїшного дня.

Отсе в великих чертах история вандрівок Бурів по полудневій Африці. Пізнійше пускали ся они ще кілька разів на вандрівку, а навіть ще в 1891 р. але вже меншими масами, і взагалі сидять там, де осїли давнійше, але не мають від Анґлійців спокою до нинїшного дня. Що правда, Анґлія признала договором з дня 17. січня 1852, званим від місцевости, де він був підписаний, „договором піскової ріки" (Sand River Convention), безусловно внутрішну самостійність Трансвалю, але зробила то лиш для власної вигоди. Пізнійше признала також повну независимість Ораньскої републики і увільнила Бурів зовсім від підданьства і приналежности до британьскої корони, але кождий день показує нам нині, чи Анґлія дійстно готова зречи ся тих прав до Бурів, які здавен давна сама собі видумала.

В лютім 1858 р. надала собі Трансвальска република конституциї, котра в своїх головних основах не ріжнила ся від тих, які мають другі републики. На чолі виконуючої власти стоїть президент, а власть законодайну має Рада народна або (Volksraad), котра від 1891 р. ділить ся на дві палати. Невільництво заказано, але в основних законах постановлено, що чорним не признає ся анї в церкві, анї в державі рівного права з білими. Першим президентом полуднево-африканьскої републики вибрано в липни 1855 Мартина Весельс-Преторіюса, найстаршого сина старого проводиря Бурів, Андрія Преторіюса. Тогди виготовлено також конституцию, звану „Грундвет", котра складає ся з 33 параґрафів, а в 1858 предложено єї в Рустенбурзі Народній раді до затвердженя, котра і ухвалила єї без великої дебати.

В пізнійших роках мусїли Бури вести часто війну, то з начальниками племен на півночи, то напираючими на них від всходу Басутами. Та й самі з собою, Трансвальці з Оранцями не конче жили в згоді. В 1868 р. видав Преторіюс проклямацию, котрою хотів означити докладнійше границі полуднево-африканьскої републики, а при тім прилучив і край над заливом Деляґоа до републики. То викликало зараз протест зі сторони портуґальского ґенерального консуля в Капштадті, ґр. Дупрата, котрий доказував, що Портуґалія має право до сего краю ще від 1546 р. Над сею справою вели ся спори через кілька літ, а Анґлія ставила ся очевидно по стороні Портуґалії, аж наконець президент французскої републики Мак Магон, яко мировий судия, рішив сю справу в користь Портуґалії, а тогди Анґлія чим скорше зробила з Портуґалією окрему угоду, після котрої Анґлія має перша право відкупити залив Деляґоа, скоро би Портуґалія хотіла его продати. Здає ся, що незадовго може прийде до того, бо розійшла ся чутка о якімсь тайнім договорі Німеччини з Анґлією, після котрого обі сї держави мали би відкупити всї кольонії від Портуґалії, і поділити ся ними.

Нова доба настала для бурских републик, коли під конець шїсдесяти років відкрито диямантові поля. История сего відкритя тим важнійша, що іменно копальні диямантів і золота в краях Бурів не дають Анґлійцям спокою і пруть їх до того, щоби конче забрати сї краї, а властителя тих копалень, Сесіля Родеса,

ти, коли корабель виказав ся, що его висилало правительство росийске і що везе муніцію для росийских военних кораблів, які будують ся у Філядельфії.

Новинки.

Львів дня 5-го січня 1900.

Редакция і адміністрация „Народної Часописи" містить ся тепер в бюрах „Gazet-и Lwowsk-oї" в каменици ч. 12 улиця Чарнецкого на II-ім поверсї і туди треба адресувати всякі письма.

— **При надходячих сьвятах Різдва Христового** складаемо Вп. Передплатникам найсердечнїйші желания.

— **Нове видане тарифи почти** листової і тарифи пакетів почтових, зредаґоване в ц. к. Міністерстві торговлї можна купити в уряді почтовім 1 (відділ ґазетний) у Віднн, а також в ц. к. придворній і державній друкарни у Відни по цїні 60 сотиків за примірник тарифи почти листової, взглядно 1 К. 70 сотиків (гелерів) за примірник тарифи пакетів почтових.

— **Звертаемо увагу** на то, що карти кореспонденцийні подорожіли і на почтї, значить ся до старих карт кореспонденцийних за два крейцарі або 4 сотики треба ще доплачувати 1 сотик, значить ся, карти кореспонденцийні коштують не 4 але 5 сотиків або півтретя давного крейцара. Отже хто висилає до нас чи до кого небудь карту кореспонденцийну за давних 2 крейцарі, нехай ще купить марку за 1 сотик (гелер) і долїпить на картцї, бо в противнім случаю той, хто дістає кореспонденцийну карту без долїпленої марки, мусить платити не лиш бракуючий сотик але ще й другий сотик за кару.

— **З руского театру.** Наш театр пробуде ще в Калуши через рускі сьвята, де виставить ще слїдуючі твори: в недїлю 7-го н. ст. січня „Нещасне кохане" образ народний в 5 актах Л. Манька, а в понеділок 8 січня як послїдне представлене „Корневільскі дзвони" опера в 4 актах Пляккета. — Відтак переїде театр до Дрогобича, де в четвер 11 січня виставить „Запорожець за Дунаєм" народна опера в 3 актах Артимовского і „Вечерниці" музичне діло Нїщиньского; — в суботу 13 січня „Ямарі" оперета в 3 актах; — в недїлю 14 січня „Кляте серце"; — ві второк 16 січня „Попихайло" комедия в 5 актах Шуткевича; — в четвер 18 січня „Циганка Аза" образ із житя циганів перероблений з повісти І. Крашевского „Хата за селом" в 5 актах; — в суботу 20 січня „Малка Шварценкопф" комедия в 5 актах Запольскої; — в недїлю 21 січня „Не ходи Грицю на вечерниці" образ народний в 5 актах Александрова і Старицкого; — ві второк 23 січня „Баби" комедия в 5 актах Пшибильского; — в четвер 25 січня „Візник Геншель" штука в 5 актах; — в суботу 27 січня „Бідне дівча" оперета в 5 актах Куна; — в недїлю 28 січня „Переселенцї" образ народний в 6 актах, музика В. Матюка.

— **О грізнім землетрясеню** доносять з Тифлїсу. В 10 селах, навіщених землетрясенем, більше нїж половина всїх домів розсипала ся в румовище, майже 800 людий погибло а велике число є тяжко ранених. Войско, що наспіло з помочию, працює днями і ночами без віддиху. На місце катастрофи виїхав ґубернатор і вислав також санітарну колюмну войска. Кромі сего завязано ратунковий комітет горожаньский.

— **З товариства „Руска Бурса реміснича і промислова" у Львові.** В річницю заснованя сего товариства т. є. 25 грудня відбула Рада товариства засїдане, на котрім принято до відомости справоздане з заряду Бурси. В Бурсї приміщено шістьох питомців, а то чотирох учащаючих до промислової школи (один з другого року школи різьбарства) а двох до робітень. Крім того уділяє товариство двом ученикам промислової школи місячні запомоги, а двох приміщено у майстрів. Всї питомцї Бурси (і ті, що дістають запомоги і ті, що приміщені у майстрів) учащають на науку релїгії, а крім того починала Рада заходи, щоби уділювано їм иньших для руских ремісників потрібних наук. Дотеперішне удержане одного питомця виносить місячно около 14 зр. — Членів приступило до сего часу 136. — Принято до відомости, що в місяци падолистї відбуло ся посьвячене льокалю, в котрім містить ся Бурса, і що товариство руских ремісників „Зоря" урядило декляматорско-музикальний вечерок в честь відкритя Бурси. Вечерок сей урядили наші ремісники дійстно прегарно, та на жаль наша інтелїґенция львівска, хоч вислано много запрошень, не уважала своїм обовязком (крім трех людий) явити ся бодай на комерсї.— Рішено для питомцїв Бурси урядити Сьвятий вечер. — З нагоди надходячих сьвят Рождества Христового просимо Вп. Патриотів руских, щоби зволили при нагоді принятя гостий і при иньших нагодах не забувати на нашу бідну реміснчу молодїж та бодай дрібними жертвами відпомогли розпочате нами дїло. Рівнож просимо о впис в члени нашого товариства (1 корона вписового а 4 корони річно), бо 136 членів до нинї вписавших ся не вдіють богато. Щоби підняте нами дїло видало овочі такі яких нам потрібно, треба бодай тисячу членів, а се число осягнути при добрій воли не так тяжко. Кождий, хто інтересує ся справами народними, розуміє се добре, що ремісла і промислу нашого не двигнемо, доки не виховаємо собі власних ремісників і промисловцїв, а се власне задача нашого товариства. — При сїй нагоді просимо дотеперішних членів, щоби вкладки свої на рік 1900 чим скорше пересилали на адресу скарбника тов. пана Івана Бачиньского, Ринок ч. 10 у Львові. По загальних зборах, які відбудуть ся з кінцем січня, оповістимо точнїйше справоздане.

Різдвяні сьвята у Вифтлеємі в 1897 р.

Різдвяні сьвята після всхідного обряду розпочинають ся в Вифтлеємі богослуженєм в день 24 грудня старого а 5 січня нового стиля, в базилїці, котру побудував ще грецкий цїсар Константин в 330 р. по Хр. над вертепом, в котрім народив ся Ісус Христос. Всхідні Християни, Греки, Копти, Сирийцї і др.

уважають головним виновником теперішної війни.

Було то в роцї 1867. Понизше моста на ріцї Моддер а повисше стациї зелїзничої Де Ар, в сторонї, що лежить більше на захід, знайшла дитина якогось Бура недалеко Гопетавн, над рікою Оранє перший диямант. Ріка єсть в тім місци досить широка, бо до неї впадає вже від північного всходу ріка Валь. Одного красного дня зайшли були на фарму Бура, Якобса, два крамарі О' Рейлї і Ван Нікерк та побачили, що діти бавлять ся якимсь каміньчиком таким чистим, як вода. О' Рейлї також славний ловець струсїв, чоловік з дуже бистрим оком, здогадав ся зараз, що то диямант і випросив собі той камінчик у Бура вїби для того, що він пригадує єму той білий сьвітячий камінь, про котрий згадує ся в сьвятім письмі. Коли він опісля прийшов до Колесберґа і показував там той каміньчик в готели, его висьміяли. Кождий кремінь ріже скло — казали єму гостї — а один з них, щоби ловцеви струсїв зробити збитка, кинув его через вікно на улицю. Але упертий чоловічиско відшукав его і на улици та поїхав чим скорше до Ґреґимставн до докторів Рікардса і Атерстона, котрі пізнали, що то диямант чистої води. Він важив $22^1/_2$ каратів [1]) а фірма Гунт і Роскіль в Льондонї оцїнила его на 500 фунтів штерлїнґів або на звиш 10.000 корон, котру то суму заплатив за него тодїшний ґенерал ґубернатор в Капштадтї сер Філїп Вудгавз. Урадований таким щастєм О' Рейлї вернув зараз до Бура Якобса і витуманив від него ще другий диямант, котрий важив $8^1/_8$ каратів, а котрий ґенерал ґубернатор купив також за суму 200 фунтів.

Тепер кинули ся тувемцї шукати диямантів і за 14 днів знайшли в піску над рікою Оранье 10 добрих диямантів. Отсе був початок тої диямантової-горячки, яка взяла ся була насамперед білих в полудневій Африцї а відтак мов пошесть перенесла ся і на тисячі а тисячі людий з цїлого сьвіта і стала їх вабити до нового раю.

Найбільший диямант, який тут знайдено, то був т. зв. „Зьвізда полудневої Африки", а істория его така: Якийсь Кафер, званий длятого, що був дуже чорної барви тїла, Свартсбой (т. є. „Чорний паробок") довідав ся о тім, що над рікою Оранье знаходять диямантн і сказав, що продасть камінь, котрий також там знайшов, а котрий вже від довшого часу носив на шиї яко талїсман. За той диямант дістав він від Бура Нікірка 500 овець, два конї та богато всїляких товарів, разом вартости 400 фунтів (8000 корон). Бур пігнав ще того самого дня до Гопетавн і продав той диямант найчистїйшої води, що важив $83^1/_2$ карата (звиш 17 ґрамів), братям Лїлїенштайн за 11.200 фунтів (224.000 корон або 112.000 зр.) а ті відпродали его за 11.500 фунтів коронним ювілерам Гунт і Спілка в Льондонї, котрі дали его шлюфувати в Амстердамі. Той красний брилянт, котрий тепер дістав назву „Зьвізда полудневої Африки" купив опісля Ірль оф Дидлї (Earl of Dudley) за 25.000 фунтів (500.000 корон) і дарував его своїй молоденькій жінцї, славній зі своєї краси на всю Анґлїю.

Коли перешукано береги Ораньї, кинули ся шукачі диямантів на ріку Валь і перешукали тут всю рінь а відтак впали на гадку копати за диямантами, полокати викопану землю і шукати диямантів. Успіх був величезний, особливо коло Геброн на 25 кільометрів від Кімберле а ще більше коло берлиньскої стациї місийної. В 1869 р. завязав тут І. Б. Робінзон, той сам, про котрого на початку сеї розвідки була бесїда, першу малу спілку для копаня диямантів. Він сам був колись шукачем диямантів, сам копав, порпав ся в земли, полокав і т. д. а тепер єсть одним з найбільших богачів на сьвітї. Той сам Робінзон зробив в 1870 роцї ще важнїйше відкрите. Коли одного разу був в дорозї, поступив до ферми Бура Ван Віка, що стояла в яру. Жінка Бура внесла до хати фляшку з блискучими каміньчиками, що їх діти десь назбирали. Робінзон добачив зараз, що межи тими каміньчиками суть диямантн і знайшов їх аж 22. Він тогди став лупати стїни бідної ферми що були з глини і піску, та знайшов в нїй також множество малих диямантів. Тогди став він шукати на земли коло ферми, і всюди було повно диямантів, він вирвав якусь цьвітку а межи єї корінєм висів диямант, що важив 40 каратів, а котрий опісля продано за 16.000 корон.

Як стій збігли ся тут тисячі а тисячі людий. До кількох місяцїв утворила ся коло ферми Бура велика торговиця, станули великі деревляні і зелїзні доми, готелї, церкви, крамниці і склепи, множество шинків, прийшли пекарі, різники, ковалї і т. д. і так до року зробило си тут велике диямантове місто Кімберле. Бур, що навык був до спокійного житя, рад був, що міг продати за великі гроші свою ферму, котра доси майже не мала нїякої вартости, анґлїйскій спілцї, котра зараз зрівнала диямантовий дім рівно з землею. Зараз по тім, в мартї і цьвітни 1871 відкрито ще більші і цїннїйші поклади диямантів. Замість ручної роботи настала тепер машинова. Шукачі подїлили поля між себе на кляйми (цїлі кляйми по 300 квадр. стіп, половина 150 стіп). Властителї кляймів або копали самі або лучили ся в малі спілки; з малих поробили ся більші, що копали при помочи пари, аж наконець в грудни 1891 давні торговельники і шукачі диямантів Сесіль Родес і братя Барнато загорнули майже всї кляйми в свої руки. Наконець утворив ся синдикат в Кімберле, котрий всю торговлю диямантів в Льондонї, Парижи і Амстердамі взяв в свої руки.

Іззa сих копалень диямантів настав був первістно спір межи обама бурскими республи-

[1]) Карат має 20 і пів (докладнїйше 20·58) центиґрамів, отже згаданий диямант важить 463 центиґрамів або звиш півпята ґрама.

мають тут свою окрему сьвятину, відділену муром від прочої части базиліки. Для Греків єсть визначене місце найбільше зі всіх і висше о кілька ступенів, де відправляє ся їх богослужене і де сплять також російскі богомольці в часї, коли нема богослуження. Перед головним олтарем знаходить ся іконостас. Богослужене розпочинає ся о годинї пів до дванайцятої в ночи процесиєю, котра іде через базиліку. По переду несуть хоругви і ліхтарнї а відтак образи сьвятих, за котрими поступає серед звуку дзвонів грецкий епіскоп з Вифлеєма; за ним іде висше духовеньство. З боку перед образами сьвятих стоять російскі богомольці по найбільшій части Москалї з глубокої Росиї зібравши ся гуртом коло якого псалмощика, що їм проводить молитви. Всї хрестять ся, кляняючи ся аж до самої землї та зітхаючи на цїлу церков, а відтак бють поклони та цїлують землю. Московскі жінки сидять на ступенях, котрими входить ся до вертепа. Відтак розпочинають і Копти своє богослужене; їх епіскоп говорить молитви в сирийскій мові а другий перекладає ті самі молитви на арабску мову. Попід стїни стоять або сидять Абесинцї, люди чорні худі і високого росту з довшезними кривульками в руках. Попід величезні стовпи лиш слабо осьвітленої базиліки порозсїдали ся місцеві жителї мужеского пола та войско; они курять, їдять щось, кількох розмавляє, инші сьміють ся на голос, підчас коли поліцияни надармо стараають ся повиганяти пустих хлопців, що бавлять ся в піжмурки межи стовпами.

О півночи богослуженє доходить до найбільшого торжества і тогди ідуть процесиї до вертепа, до печери, в котрій Христос народив ся. Тут срібна звізда з написею: „Hic de Virgine Maria Christus natus est". (Тут з Діви Мариї Христос народив ся), показує то місце, де Христос народив ся; оно єсь осьвітлене 15 вічно горіючими лямпами і виложене мозаїкою ще підчас хрестоносних походів. Напроти сего місця єсть печера, довга може на 3 і пів, а широка на 2 і чверть метра, а в нїй знаходить ся вижолоблене в формі ясел, в котрых Пречиста Діва зложила дитятко. Недалеко від сего місця суть два олтарі, з котрих один належить до Францісканів, а другий спільно до Греків і Вірмен. Францісканн відправляють тут служби божі рано, коли Греки і Вірмени вийдуть з печери.

Отже в 1897 р. стало ся так, що Греки без конечної потреби остали ся довше в печері а відтак хотїли виходити з неї лиш північним виходом, котрий виключно лиш для католиків отворений. Францісканн заступили Грекам дорогу, а тогди узброєна служба грецких сьвящеників, кинула ся на Францісканів і казала їм вступати ся. Ігумен Францісканів відповів, що лиш по єго трупі піде процесия. Грецкий епіскоп, чоловік старенький і миролюбивий старав ся наклонити своїх сьвящеників, щоби ті пішли з ним иншим виходом, але дармо; тоті ще єго зганьбили і сказали, що убють єго, коли він не піде з ними через францісканскі дверї. Щоби не допустити до бійки казав тогди турецкий комендант обсадити войском оба виходи. В церкві зробив ся страшенний заколот, войско стало перти людий до дверий, грецкі сьвященики зачали бійку з вояками, а Греки хотїли вже кинути ся з ножами на Францісканів, але на щастє відобрано їм ще завчасу ножі. Ще в ночи о 3 год телеґрафовано по пашу до Єрусалима і до француского консуля. Оба приїхали зараз, а паша привів з собою ще й 30 кінних жандармів. Тимчасом в печері все ще стояли Францісканн і грецкі сьвященики проти себе, і одні другим не хотїли вступити ся. При входах і коло церкви стояло войско, а всї чекали, що тепер буде. Консуль зайшов до печери і старав ся наклонити Греків, щоби они по доброму вийшли, але они не хотїли. Тогди консуль яко протектор католиків позволив, щоби епіскоп і двох дияконів вийшло північним входом. Тота суперечка Греків з Францісканами тягнула ся аж до 9 год. рано і остаточно закінчила ся побідою Греків.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 5 сїчня. З причини засїдання Делеґациї, відбуде ся крім двірского балю заповідженого на 9 сїчня, ще кілька двірских обідів, з котрих перший імовірно 12 сїчня.

Париж 5 сїчня. Трибунал державний засудив Деруледа, Біффета і Лірсаліса за заговор против републики на 10-лїтне прогнане, а Ґерена на 10 лїт кріпости.

Льондон 5 сїчня. З Капштадту доносять, що Бури побили ґен. Ґатакра.

ками а Анґлія залагодила єго так, що — забрала копальнї для себе. Взагалї старала ся Анґлія завсїгди шкодити Бурам і бунтувала против них дикі племена або користала з внутрішних спорів межи самими Бурами і зараз мішала ся до них. Так було підчас війни Бурів з племенами Секукуні і Бапіді в 1876 і 1877. Колиж Бури в лютім 1877 заключили мир з племенем Секукуні, то зараз по тім в цьвітни Анґлійцї знову забрали полудневоафриканьску републику. Павло Кріґер, теперішний президент трансвальский і др. Йорісен поїхали зараз до Анґлії і були там у Ґледстона, але надармо домагали ся від него скасовання сего неправного забору, хоч Ґледстон перед тим завсїгди виступав яко приятель Бурів. Они вернули з нїчим домів і тихцем зачали приготовляти революцию. Як-раз коли Анґлія мала клопоти з Ірляндцями і коли в 1879 прийшло до війни Анґлії з Зулюсами, скликали проводирі Бурів раду народну, котра радила в Пардекраль від 8 до 13 грудня 1880. Рада народна віддала Кріґерови, Преторіюсови і Жубертови власть виконуючу і постановила одноголосно збройною силою боронити независимости полуднево-афраканьскої републики, а на случай поражки повандрувати на північ і попалити давні оселї. Сим разом щастє було по стороні Бурів. Они побили Анґлійцїв дня 20 грудня 1880 коло Бравкгорст Сируйт, дня 28 сїчня 1881 коло Ляйнґс Нек, в лютім а в кілька днів опісля коло Швінсгоґте, де Анґлійцї вистрілили 10.000 разів на ідучих приступом на гору Бурів, а поцїлили всего лиш 6 людий.

Під впливом тих неудач заключили Анґлійцї з Бурами дня 23 марта 1881 тимчасовий мир, а відтак дня 3 серпня тревалий мир або т. зв. Преторийский договір. Сей договір вернув трансвальским Бурам назад їх право самоуправи, але задержав верховну власть Анґлії. Пізнїйшим договором з 27 лютого 1884 (льондоньска конвенция) знесено і ту верховну власть і „полуднево-африканьска република" була формально признана; Анґлія задержала собі лиш то одно право, що договори полуднево-африканьскої републики з чужими державами, винявши Ораньску републику і племена на півночи мусять мати насамперед призволенє анґлїйскої королевої. Впрочім суть Бури від того часу зовсїм независимі. Договори ті стали ся нинї зовсїм без значіня а дальшу судьбу Бурів рішить війна.

Треба тут ще згадати, що в 1897 обі бурскі держави Ораньє і Трансваль заключили по нарадї обох президентів з комісиями народних рад обох держав федеральну унію на слідуючій основі: 1) Межи державами Ораньєю і полуднево-африканьскою републикою має бути тревалий мир і дружба. — 2) Ораньска република і република полуднево-африканьска обовязують ся помагати собі взаїмно всїма силами і средствами, які мають до розпорядимости, скороби независимість одної з тих держав була загрожена або нарушена, хиба що тота держава, котра має дати поміч, докаже, що справа другої держави єсть безправною. — 3) Правительства обох держав уважають за пожадане, щоби они як найскорше поінформували ся що до того, що може шкодити независимости одної з держав. До сих головних постанов додані ще три инші а то: Оба правительства і обі ради народні мають спільно означити права і обовязки офіцирів і горожан тої держави, котра на случай війни дає поміч, доставлене муниції і т. п. Репрезентациям обох держав мають бути предложені проекти законів, після котрих горожани одної держави і їх правні наслїдники, скоро перенесуть ся до другої держави, і зложать присягу можуть мати зараз право голосовання. Третя постанова містить в собі проект закона о спільній радї послів з обох держав. Отсї постанови поясняють нам, длячого в теперішній війні ораньскі Бури пішли зараз на поміч трансвальским.

Надіслане.

— При уживаню звичайної кави порадно вибирати все лїпший род, що має сильнїйший запах і тому не дорожше коштує, а до того смакує о много лїпше. Особливо зменшує ся дуже ріжниця цїни між лихим і добрим родом, коли змішає ся звичайну каву пів на пів з солодовою кавою Катрайнера. Та вже нинї загально улюблена мішанка кавова показує ся знаменитою в смаку і для здоровля незвичайно користною. Солодова Кнайпівска кава Катрайнера одержує смак кави звичайної задля вивару з кавового овоча витвореного в горячих краях, отже лучить в собі в незрівнаний спосіб з своїм улюбленим смаком, до котрого привикло ся, прикмети питомого солодового витвору. Катрайнера солодова кава не повинна нїколи продавати ся як товар отвертий і єсть правдивою лиш в звістних пачках Катрайнера і тому треба все і всюди жадати лиш таких пачок.

На Коляду — На Різдво

видало Руске товариство педаґоґічне слїдуючі нові книжки!

ілюстровані:

Байки братів Ґрімів . . .	25 кр.
Казки Андерсена ч. 1, 2, 3, 4, 5, по	25 „
Байки Брянчанінова . . .	25 „
Байки народні ч. 1 і 2 по .	25 „
Василь Чайченко: Робінзон Крузое .	40 „
Іван Франко: Дон Кіхот .	40 „

не ілюстровані:

Іван Спілка: На чужинї .	20 кр.
Мих. Коцюбиньский: Оповідання .	20 „
Олекс. Катренко: Оповідання .	20 „
Джонатан Свіфт: Подорож Ґулївера до Ліліпутів	25 „
Стефан Пятка: Дарунок руским дїтям	20 „
Віра Лебедова: Малї герої .	25 „
„ „ Гостинець дїтям .	25 „
„ „ Оповідання для дїтий .	20 „
Молитвенник народний по 15 і .	20 „

(Повний катальог всїх видань в кождім числї часописи „Учитель")

Дістати можна в канцеляриї товариства ул. Театиньска ч. 19 у Львові.

Купуючим за більшу квоту відповідний рабат.

КОБЗАР. Вибір творів Тараса Шевченка для ужитку молодїжи. Цїна 1 зр. 20 кр. Під таким заголовком видало руске Товариство педаґоґічне книжку, котрої брак вже від давна відчував ся, а котрою можуть користувати ся не лиш молодїж шкільна, але всї, котрі хотять познакомити ся з житєм і творами нашого найпершого поета. Крім обширної житєписи і погляду на лїтературну дїяльність Т. Шевченка, котрий то вступ займає 78 сторін, додані ще до поодиноких поезий многі пояснення в нотках, котрі богато причиняють ся до зрозуміня поезий, їх краси і духа. Книжку сю можна дістати в рускім Товаристві педаґоґічнім у Львові, ул. Чарнецкого, ч. 26.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефон число 569).